

El català al món judicial

Una coneguda advocada em comentava fa pocs dies que el magistrat del Jutjat de Primera Instància número 1 de Manresa, José Manuel del Amo Sánchez, havia rebut, de mans del president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el premi Agustí Juandó que atorga el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya per la normalització lingüística aplicada al seu tribunal. Dels dominis de Del Amo, em relatava la lletrada, tota la documentació i paperassa oficial surt en català, tot i que el jutge no és pas nascut aquí.

Els arguments de Del Amo Sánchez són de sentit comú quan, sense cap mena de recança i prejudici, facilita als testimonis i als lletrats la possibilitat d'expressar-se en català si aquesta és la seva llengua materna o d'ús habitual i, en el relat dels fets, es senten més còmodes. És obvi. Això no treu, com s'encarregava de recordar-me l'advocada, que aquest magistrat no dirigeixi amb mà de ferro tots els processos del Jutjat número 1 i tingui la seva personalitat a l'hora de pronunciar-se en les diferents causes.

La convicció i la postura respecte a la llengua de Del Amo, malauradament, no és una tònica habitual en l'àmbit judicial. El nombre de documents escrits i el de vistes, audiències i declaracions fetes en llengua catalana és molt baix. Baixíssim. Si la institució i algunes de les seves dinàmiques i personatges moltes vegades ja fan pudor de naftalina, la poca presència del català a les sales d'aquí corrobora que, dels estaments que emanen de l'estat postfranquista, el judicial és el que menys ha evolucionat. I la caspa i l'obscurantisme dictatorial continuen sent-hi massa presents. El Tribunal Constitucional i les seves sentències, sense anar més lluny, són una bona mostra de la poca independència de la magistratura espanyola. El poder judicial no pot ser autònom des del moment que els membres del TC són escollits pel poder executiu, o sigui, pels polítics dels partits majoritaris a la Meseta.

En dies en què la nova llei aragonesa amb respecte a les llengües pròpies del seu territori és a la primera línia de l'actualitat, convé assenyalar la mala salut del català en els tribunals. No en va, l'àmbit judicial és una excepció, segons fons del Departament de Política Lingüística, pel que fa a l'ús generalitzat i cada cop més estès de la llengua catalana en les institucions públiques i privades. El 6 de maig, un informe sobre l'estat de la qüestió revelava que, entre el 2005 i el 2011, el nombre de sentències en català s'ha desplomat del 20,1% al 13,1%.

Les dades són prou contundents i les polítiques de Madrid no ajuden massa, però convé reflexionar al voltant del context en el qual el català discrimina. Primer de tot, potser podríem fer autocrítica i, si som fermes defensors de la llengua, admetre que el repartiment indiscriminat de places judicials fa que aterrin a Catalunya homes i dones amb total desconeixement de la realitat lingüística, a les quals, segons sembla i consideracions polítiques a banda, no se'ls dóna prou suport per incorporar la nostra llengua a la pràctica diària. I aquesta mateixa postura es podria estendre de manera més o menys regulada i amb objectius realistes a la resta de personal dels jutjats que aprendre o reciclar-se lingüísticament.

Un segon aspecte advoca a "la puta i la Ramoneta" encastada en el subconscient retrògrad de tants i tants ciutadans de Catalunya. Homes i dones que parlen català en un 99% de les situacions quotidianes, però que, quan s'adrecen a la judicatura, per no fer enfadar i com a tret teòricament favorable, directament s'abaixen els pantalons i, sense que ningú els ho demani, s'expressen en castellà. Esperar que aquesta "mostra de cordialitat" sigui decisiva perquè es faci justícia no té perdó. Una renúncia denigrant.

Tenim dret a utilitzar el català per fer-nos entendre, però aquest mateix dret no ha d'impedir que ens mostrem receptius amb els nouvinguts que no l'entenen si aquests tenen clar que la legitimitat d'aquest dret passa per damunt de tot. És tan condemnable renunciar al català com

l'actitud d'aquell jutge o jutgessa que utilitzi el debat sociolingüístic per emprar una vara diferent a l'hora de mesurar i tipificar els fets en litigi.